

Anna Socha

**PĘDY ZIMOWE
DRZEW MIEJSKICH**

Podstawy rozpoznawania
drzew zimą

Tytuł: Pędy zimowe drzew miejskich
Podstawy rozpoznawania drzew zimą

Tekst i foto: Anna Socha

Copyright © Anna Socha, 2026

Wszelkie prawa zastrzeżone

Wydanie I

Gorzów Wielkopolski 2026

Inicjatywę wspiera

**Fundusz Obywatelski
im. Ludwiki i Henryka
Wujców**

ANNA SOCHA

Pędy zimowe
drzew miejskich

Podstawy rozpoznawania drzew zimą

Gorzów Wielkopolski 2026

Spis treści

Wstęp	6
O pędach i o gałązkach	7
Lista gatunków drzew miejskich.....	9
Przegląd gatunków drzew miejskich	13
Zielnik pędów zimowych.....	24
Tabela obserwacji.....	26
Zakończenie.....	32
Wykaz źródeł.....	33
O autorce	34

Wstęp

Obserwując drzewa wiosną przyglądamy się kwiatom, latem – liściom, jesienią – owocom. A zimą? Zimą patrzymy na pąki. W czas zimowego spoczynku drzewa wyglądają jakby zastygły w bezruchu. Wystarczy jednak podejść bliżej, chwycić gałązkę w dłoń i dostrzec pąki. Choć drzewa odpoczywają zimą, są już przygotowane by wraz z nadejściem wiosny obudzić pąki liściowe i kwiatowe.

W publikacji zamieszczono opisy dla 17 najczęściej spotykanych drzew miejskich. Publikacja stanowi uzupełnienie wcześniejszych materiałów i rozszerza je o zimowy aspekt obserwacji drzew.

Rozdział 1

O pędach i o gałązkach

Zimą, gdy z drzew opadną liście pędy stają się podstawą zimowego rozpoznawania drzew. W języku potocznym często mówimy „gałązka”, jednak w botanice właściwym określeniem jest **pęd**. Pędy drzewa – młodsze i starsze – wspólnie tworzą jego koronę. Na nich osadzone są **liście, pąki** oraz **owoce**. W okresie zimowym pędy drzew liściastych pozostają **bezlistne**. To idealny moment, by nauczyć się „czytać” drzewa nie po liściach, kwiatach czy owocach a w stanie bezlistnym.

Na pędzie wyróżniamy:

- **węzły** – miejsca, w których osadzone są liście i pąki,
- **międzywęźla** – odcinki pędu pomiędzy kolejnymi węzłami.

Pąki powstają latem i jesienią, zimą pozostają w stanie spoczynku, czekając na odpowiednie warunki do rozwoju. Wewnątrz pąków ukryte są przyszłe liście, kwiaty lub oba te elementy jednocześnie.

Pąki, ich kształt, barwa, sposób rozmieszczenia na pędzie, są ważnym elementem w oznaczaniu drzew w stanie bezlistnym.

Typów pąków:

- **pąki liściowe** zawierają zawiązki liści. Zwykle są smuklejsze i mniejsze od pąków kwiatowych.

- **pąki kwiatowe** z nich rozwijają się kwiaty. Często są większe, bardziej zaokrąglone i masywniejsze.
- **pąki kwiatowo-liściowe**, zawierają zarówno elementy liściowe, jak i kwiatowe. Występują u wielu gatunków drzew.

Większość pąków okryta jest **łuskami**, które chronią delikatne tkanki przed mrozem i wysychaniem.

Obserwując łuski zwracaj uwagę na:

- **kształt**,
- **wielkość**,
- **barwę**,
- obecność **włosek** lub **nalotu**.

Ze względu na położenie na pędzie pąki dzielimy na:

- **pąki szczytowe** – znajdujące się na końcu pędu,
- **pąki pachwinowe (boczne)** – osadzone w kątach liści, wzdłuż pędu.

Na korze pędów często widoczne są drobne punkty, kreski lub wypukłości. To **przechlinki** – umożliwiające wymianę gazową pomiędzy otoczeniem a wewnętrznymi tkankami pędu.

Pąki na pędzie są ułożone:

- **naprzeciwległe** z jednego węzła wyrastają dwa pąki umieszczone naprzeciwko siebie,
- **skrętogle** z każdego węzła wyrasta jeden pąk, a kolejne pąki są ułożone wzdłuż łodygi spiralnie

Rozdział 2

Lista gatunków drzew miejskich

1. **Brzoza brodawkowata** – *Betula pendula* Roth.
2. **Buk zwyczajny** – *Fagus sylvatica* L.
3. **Dąb szypułkowy** – *Quercus robur* L.
4. **Głóg jednoszyjkowy** – *Crataegus monogyna* Jacq.
5. **Grab zwyczajny** – *Carpinus betulus* L.
6. **Jarząb pospolity (jarzębina)** – *Sorbus aucuparia* L.
7. **Jarząb szwedzki** – *Sorbus intermedia* (Ehrh.) Pers.
8. **Jesion wyniosły** – *Fraxinus excelsior* L.
9. **Kasztanowiec zwyczajny** – *Aesculum hippocastanum* L.
10. **Klon jawor** – *Acer pseudoplatanus* L.
11. **Klon zwyczajny** – *Acer platanoides* L.
12. **Leszczyna pospolita** – *Corylus avellana* L.
13. **Lipa drobnolistna** – *Tilia cordata* Mill.
14. **Olsza czarna** – *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.
15. **Robinia akacjowa** – *Robinia pseudoacacia* L.
16. **Wiąz szypułkowy** – *Ulmus laevis* Pall.
17. **Wierzba krucha** – *Salix fragilis* L.

Rozdział 3

Klucz do rozpoznawania drzew zimą

Klucz służy do rozpoznawania drzew i krzewów **bez liści**, na podstawie cech widocznych zimą: pąków, pędów i ich układu. Obserwacje należy prowadzić na pędach jednorocznych, czyli tych, o które drzewo przyrosło w czasie ostatniego roku. Będą to końcowe odcinki gałązek, do szczytowego pąka.

Krok 1 – układ pąków

Pąki naprzeciwległe → przejdź do **A**

Pąki skrętoległe → przejdź do **B**

A. Pąki naprzeciwległe

A1: Pąki bardzo duże, brązowe, lepkie → **Kasztanowiec zwyczajny**

A2: Pąki mniejsze, nielepkie → przejdź do **A3**

A3:

- Pędy szarzielone, pąki czarne/aksamitne → **Jesion wyniosły**
 - Pędy brunatne, pąki brązowe/czerwonawe → **Klon**
 - Pędy zielonkawe, pąki większe → **Klon jawor**
 - Pędy brunatne, pąki mniejsze → **Klon zwyczajny**
-

B. Pąki skrętoległe

Krok 2 – cechy pąków i pędów

B1: Pąki nagie lub słabo okryte łuskami → **Leszczyna pospolita**

B2: Pąki okryte łuskami → przejdź do **C**

C. Kolce lub ciernie

C1: Pędy z kolcami → **Robinia akacyjowa** lub **Głóg jednoszyjkowy**

- Długie ciernie, pędy masywne → **Robinia akacyjowa**
- Krótkie, cienkie kolce → **Głóg jednoszyjkowy**

C2: Brak kolców → przejdź do **D**

D. Kształt pąków

D1: Pąki wyraźnie tępe, bez ostrego wierzchołka, często purpurowe
→ przejdź do **E**

D2: Pąki z wyraźnie zaznaczonym ostrym wierzchołkiem → przejdź
do **F**

E. Pąki wyraźnie tępe, bez ostrego wierzchołka, często purpurowe

E1: Pąki jajowate, często purpurowe, pąk szczytowy obecny → **Lipa drobnolistna**

F: Pąki z wyraźnie zaznaczonym ostrym wierzchołkiem

F1: Pąki bardzo długie, cienkie, ostro zakończone → **Buk zwyczajny**

F2: Pąki asymetryczne, lekko przesunięte na bok → **Wiąz szypułkowy**

F3: Pędy cienkie, białe lub jasne, z czarnymi przetchlinkami → **Brzoza brodawkowata**

F4: Pąki małe, liczne, brak wyraźnego pąka szczytowego → **Dąb szypułkowy**

F5: Pąki drobne, przylegające do pędu, szarawe → **Grab zwyczajny**

F6: Pędy kruche, pąki duże, często purpurowe lub brunatne → **Wierzba krucha**

F7: Pąki na krótkich trzoneczkach, często skupione, pędy z wyraźnymi przetchlinkami → **Olsza czarna**

F8: Łuski pąków szczytowych pokryte włoskami → przejdź do **G**

G: Łuski pąków szczytowych pokryte włoskami

G1: Pąk szczytowy duży, gęsto owłosiony, zwłaszcza na szczycie → **Jarząb pospolity (jarzębina)**

G2: Pąk szczytowy z włoskami głównie na krawędziach łusek → **Jarząb szwedzki**

Rozdział 4

Przegląd gatunków drzew miejskich

Opis gatunków drzew przedstawionych w kluczu do oznaczania.

Kasztanowiec zwyczajny - *Aesculus hippocastanum* L

- **Pędy:** obłe, gładkie, grube i masywne; młode pędy wznoszą się ku górze;
- **Kora na pędach:** brązowa lub oliwkowobrązowa, zazwyczaj naga (u młodych pędów krótko owłosiona)
- **Układ pąków:** naprzeciwległy
- **Pąki:** jajowate, na szczycie zastrzone
- **Pąk szczytowy:** obecny, bardzo duży
- **Łuski pąków:** brązowe, lepkie

Zimą kasztanowiec najłatwiej rozpoznać po bardzo dużych, lepkich pąkach. Charakterystyczne są też masywne gałęzie rosnące ku dołowi. Kasztanowiec pochodzi z Półwyspu Bałkańskiego.

Jesion wyniosły – *Fraxinus excelsior* L.

- **Pędy:** grube, obłe
- **Kora na pędach:** gładka, szarzielona, naga
- **Układ pąków:** naprzeciwległy
- **Pąki:** zróżnicowane – od jajowatych do stożkowatych

- **Pąk szczytowy:** obecny, wyraźny, szerokostożkowaty
- **Łuski pąków:** czarne lub ciemnobrunatne, matowe

Zimą jesion łatwo rozpoznać po ciemnych, aksamitnych pąkach liściowych i kwiatowych.

Klon jawor – *Acer pseudoplatanus* L.

- **Pędy:** obłe, gładkie, dość grube, proste
- **Kora na pędach:** szaro- lub brązowozielona, gładka
- **Układ pąków:** naprzeciwległy
- **Pąki:** jajowate
- **Pąk szczytowy:** obecny, wyraźny
- **Łuski pąków:** nagie, zielone z brązowym lub czerwono-brązowym wąskim obrzeżeniem

Zimą klon jawor wyróżnia się dużymi, zielonkawymi pąkami o nielepkich, lekko odstających łuskach oraz specyficzną korą, która z wiekiem łuszczy się płatami, odsłaniając jaśniejsze warstwy. Kora przypomina łuszczącą się korę platana.

Klon zwyczajny – *Acer platanoides* L.

- **Pędy:** obłe, proste, dość grube, brunatne lub ciemnozielone
- **Kora na pędach:** gładka, naga, oliwkowo-brązowa, od strony słonecznej czerwono-brązowa
- **Układ pąków:** naprzeciwległy

- **Pąki:** zróżnicowane: stożkowate, jajowate, kuliste; tępo zakończone
- **Pąk szczytowy:** obecny, wyraźny
- **Łuski pąków:** różnej barwy, od żółtozielonych do purpurowobrązowych, na brzegach jasno orzęsione

Zimą klon zwyczajny łatwo rozpoznać po naprzeciwnych pąkach z czerwonymi łuskami, z których na przedwiośniu bardzo wcześnie rozwijają się kwiaty – jeszcze przed liśćmi.

Leszczyna pospolita – *Corylus avellana* L.

- **Pędy:** obłe, cienkie, zygzakowate
- **Kora na pędach:** szarobrązowa, gęsto pokryta gruczołkowatymi włoskami u młodych pędów
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** zróżnicowane, od jajowatych i spłaszczonych po wałeczkowate „kotki” (pąki kwiatowe męskie)
- **Pąk szczytowy:** obecny, wyraźny
- **Łuski pąków:** zielonkawe, od strony słonecznej zaczerwienione, obrzeżone wąskim, brązowym paskiem

Leszczyna należy do najwcześniej kwitnących krzewów – już w styczniu lub lutym widoczne są zwisające męskie kotki, które w czasie kwitnienia stają się intensywnie żółte,, zapowiadające przedwiośnie i ułatwiające rozpoznanie gatunku bez liści.

Robinia akacyjowa – *Robinia pseudoacacia* L.

- **Pędy:** nieco kanciaste, w części szczytowej podłużnie bruzdowane, obecne ciernie czerwono-brązowej barwy
- **Kora na pędach:** brązowa, liczne przetchlinki barwy jasno-brązowej o różnej wielkości
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** małe, ukryte pod korą między cierniami
- **Pąk szczytowy:** niewielki
- **Łuski pąków:** bardzo cienkie, zielonkawo-brązowe

Zimą robinia jest łatwa do rozpoznania dzięki kolcom u nasady pąków, które są przekształconymi przylistkami. Charakterystyczną cechą jest też głęboko spękana, ciemna kora, widoczna nawet na młodszych drzewach. Robinia jest nazywana w mowie potocznej „akacją”, należy pamiętać, że nie jest to nazwa naukowa.

Głóg jednoszyjkowy – *Crataegus monogyna* Jacq..

- **Pędy:** obłe, cienkie, w szczytowej części nieco kanciaste, obecne ciernia
- **Kora na pędach:** gładka, błyszcząca, barwy oliwkowozielonej, a od strony słonecznej brązowoczerwonej
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** małe, jajowate
- **Pąk szczytowy:** niewielki
- **Łuski pąków:** karminowo-brązowe

Zimą głóg jest łatwy do rozpoznania dzięki licznym, ostrym cierniom na pędach, które pełnią funkcję ochronną. U wielu osobników aż do zimy na gałęziach utrzymują się czerwone owoce, stanowiące ważne źródło pokarmu dla ptaków.

Lipa drobnolistna – *Tilia cordata* Mill.

- **Pędy:** obłe, zygzakowate
- **Kora na pędach:** lekko błyszcząca, brązowa, od strony słonecznej czerwono nabiegła, miejscami pokryta srebrzystym nalotem, przetchlinki wypukłe, liczne
- **Układ pąków:** naprzeciwległy
- **Pąki:** jajowate, często lekko zaokrąglone na końcu, odchylone od pędu
- **Pąk szczytowy:** wyraźny, średniej wielkości
- **Łuski pąków:** błyszczące, zielonobrazowe, czerwono nabiegłe, nagie

Zimą lipa drobnolistna jest łatwa do rozpoznania dzięki naprzeciwległemu układowi pąków oraz ich zaokrąglonemu kształtowi. W miastach jest bardzo często sadzona jako drzewo alejowe.

Buk zwyczajny – *Fagus sylvatica* L.

- **Pędy:** zygzakowate, cienkie, obłe
- **Kora na pędach:** zielonobrazowa, matowa, naga, tylko na szczycie pędu i w węzłach szaro owłosiona

- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** bardzo długie, wąskie, wrzecionowate, ostro zakończone
- **Pąk szczytowy:** silnie wydłużony
- **Łuski pąków:** cieniowane, w środku jasnobrązowe, ku brzegom ciemniejące, na szczycie szaro owłosione

Na młodych drzewach często przez całą zimę utrzymują się zeszłoroczne, suche liście.

Wiąz szypułkowy – *Ulmus laevis* Pall.

- **Pędy:** obłe, zygzakowate, dość sztywne
- **Kora na pędach:** szarobrązowa, skąpo pokryta szarymi włoskami, przetchlinki jasne
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** niewielkie, lekko przesunięte na bok pędu
- **Pąk szczytowy:** mały
- **Łuski pąków:** dwubarwne, jasnobrązowe z ciemnobrązowym obrzeżeniem, nagie lub skąpo pokryte jasnoszarymi włoskami

Zimą wiąz szypułkowy najlepiej rozpoznać po asymetrycznych pąkach, które sprawiają wrażenie „zsuniętych” z osi pędu. Jest to jedna z najbardziej charakterystycznych cech odróżniających wiązy od innych drzew liściastych bez liści.

Brzoza brodawkowata – *Betula pendula* Roth

- **Pędy:** obłe, bardzo cienkie, wiotkie, często zwisające

- **Kora na pędach:** czerwonobrzowa lub brązowa ze srebrzystym nalotem, naga, pokryta jasnymi brodawkami, liczne czarne przetchlinki
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** zróżnicowane, od małych, zaostzonych, przylegających do pędu do wałeczkowatych kotek (pąki kwiatowe męskie)
- **Pąk szczytowy:** niewielki
- **Łuski pąków:** brązowe lub zielonobrzowe

Zimą brzoza brodawkowata łatwo rozpoznawalna jest po jasnej, niemal białej korze oraz czarnych przetchlinkach na pędach. Jej cienkie, zwisające gałązki nadają drzewu charakterystyczny, lekki pokrój widoczny nawet z dużej odległości. Brzoza brodawkowata jest gatunkiem pionierskim – jako jedna z pierwszych zasiedla tereny zdegradowane, piaszczyste i opuszczone.

Dąb szypułkowy – *Quercus robur* L.

- **Pędy:** grube, kanciaste, gładkie
- **Kora na pędach:** naga, brązowa lub zielonobrzowa ze srebrzystym nalotem i metalicznym połyskiem
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** małe, jajowate, tępo zakończone
- **Pąk szczytowy:** brak wyraźnego pąka szczytowego, pąki serialne, tj. skupione na końcu pędu w kilka sztuk
- **Łuski pąków:** cynamonowobrzowe, szaro owłosione

Zimą dąb szypułkowy łatwo rozpoznać po braku wyraźnego pąka szczytowego i pęczkach drobnych pąków na końcach pędów. U wielu drzew przez całą zimę utrzymują się także zeszłoroczne, suche liście, zwłaszcza na młodych okazach.

Grab zwyczajny – *Carpinus betulus* L.

- **Pędy:** obłe, cienkie, zygzakowate
- **Kora na pędach:** gładka, szara do szarobrązowej, naga, w węzłach nieco owłosiona, liczne przetchlinki
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** drobne, wąskie, jajowato-wrzecionowate, ostro zakończone
- **Pąk szczytowy:** niewielki
- **Łuski pąków:** na pąkach liściowych łuski brązowe, na brzegach ciemniejsze i orzęsione

Zimą grab bywa mylony z bukiem, jednak jego pąki są znacznie krótsze i przylegające do pędu, podczas gdy pąki buka są długie i odstające. Podobnie jak u buka i dębu, na młodych grabach często przez zimę utrzymują się suche liście.

Wierzba krucha – *Salix fragilis* L.

- **Pędy:** obłe, cienkie, kruche
- **Kora na pędach:** gładka u młodych pędów, błyszcząca, oliwkowo- do żółtozielonej, od strony słonecznej zaczerwieniona
- **Układ pąków:** skrętoległy

- **Pąki:** duże, przylegające do pędu
- **Pąk szczytowy:** brak, pęd zakończony ukośnie ustawionym pąkiem bocznym
- **Łuski pąków:** barwy pędu

Zimą wierzba krucha jest łatwa do rozpoznania dzięki cienkim, łamliwym pędom oraz dużym, przylegającym pąkom. Jej charakterystyczną cechą jest to, że gałęzie łamią się przy najmniejszym dotknięciu, co wyróżnia ją wśród innych wierzb zimą i jest pomocne przy identyfikacji w terenie.

Olsza czarna – *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.

- **Pędy:** na przekroju trójkątne, na szczycie wyraźnie kanciaste, nieco zgrubiałe w węzłach
- **Kora na pędach:** naga, gładka, matowa, barwy szarobrazowej, liczne przetchlinki
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** jajowate do stożkowatych, osadzone na krótkich trzoneczkach, pąki kwiatowe męskie w postaci wałeczkowatych kotek
- **Pąk szczytowy:** wyraźny
- **Łuski pąków:** brunatne

Zimą olszę czarną bardzo łatwo rozpoznać po małych, zdrewniałych „szyszeczkach”, które często pozostają na gałęziach przez całą zimę. Charakterystyczne są również pąki osadzone na krótkich

trzoneczkach, odróżniające olszę od większości innych drzew liściastych.

Jarząb pospolity (jarzębina) – *Sorbus aucuparia* L.

- **Pędy:** obłe, nieco łukowate, w węzłach zgrubiałe
- **Kora na pędach:** gładka, matowa, brązowa, pokryta srebrzystym nalotem, po roztarciu nieprzyjemnie pachnąca
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** na szczycie zaostrome
- **Pąk szczytowy:** wyraźny, smukły, zakończony wyciągniętym „dziobem”
- **Łuski pąków:** ciemnobrązowe pokryte szarymi włoskami, szczególnie na szczycie pąka

Zimą jarząb pospolity łatwo rozpoznać po ciemnych, filcowato owłosionych pąkach, które wyraźnie kontrastują z jasną korą pędów. Często aż do zimy na drzewie utrzymują się resztki czerwonych owoców, stanowiące ważne źródło pokarmu dla ptaków w okresie chłódów.

Jarząb szwedzki – *Sorbus intermedia* (Ehrh.) Pers.

- **Pędy:** dość grube, obłe, nieco łukowate
- **Kora na pędach:** brązowa, od strony słonecznej lekko zaczerwieniona, w różnym stopniu pokryta srebrzystym nalotem
- **Układ pąków:** skrętoległy
- **Pąki:** jajowate do stożkowatych

- **Pąg szczytowy:** wyraźny, większy od bocznych
- **Łuski pąków:** zielonkawe, brązowo nabiegłe, od strony słonecznej zaczerwienione, brzegiem srebrzyście owłosione

Zimą jarzab szwedzki można rozpoznać po grubych pędach i dużych, filcowato owłosionych pąkach, a także po jasnej, gładkiej korze. Jest jednym z najczęściej sadzonych jarzębów w przestrzeni miejskiej ze względu na odporność na suszę, zanieczyszczenia powietrza i zasolenie, co czyni go cennym gatunkiem drzew ulicznych. Jarzab szwedzki nie jest gatunkiem rodzimym w Polsce. Pochodzi ze Skandynawii i rejonu Morza Bałtyckiego.

Rozdział 5

Zielnik pędów zimowych

Zima to dobry moment aby swoją pasję obserwacji przyrody upamiętnić w formie zielnika. Przygotowanie zielnika może być zachętą do spacerów po miejskich parkach.

Potrzebne narzędzia i materiały:

- sekator lub nożyk,
- kartki papieru A4, blok techniczny,
- papierowa teczka (najlepiej „oddychająca” – czyli bez warstw laminatu),
- papierowa taśma malarska,
- szkło powiększające, lupa,
- stare gazety, czarno-białe.

Zasady udanego zbioru:

- zbieraj pędy w suchy dzień, bez mgły czy deszczu. Takie pędy łatwiej jest zasuszyć, bez ryzyka wystąpienia pleśni.
- zbieraj pędy 1-letnie, z pękiem szczytowym.

Po powrocie do domu:

- przejrzyj zbiory i nazwij gatunek,
- zapisz dane ze zbioru na etykiecie,

- pędy włóż między stare gazety, aby się zaszuszyły,
- co 1-2 dni sprawdzaj czy gazety nie są zawilgocone. Jeśli tak, wymień gazetę. Jeśli nie, możesz przenieść okaz na kartę zielnikową.

Wykonanie karty zielnikowej

- weź kartkę A4, najlepiej sztywną, z bloku technicznego,
- ułóż na niej gałązkę i przyklej cienkimi paskami papierowej taśmy malarskiej,
- w dolnym rogu przyklej etykietę.

Przygotowanie etykiety zielnikowej:

- Etykieta zawiera podstawowe dane o zebranych okazach zielnikowych, takie jak: nazwa gatunkowa, data zbioru, miejsce zbioru, imię i nazwisko osoby dokonującej zbioru.
- jako miejsce zbioru podaj nazwę miasta i bliższe szczegóły lokalizacji, np. park, ulica, nr domu, nazwa osiedla,
- etykiety zielnikowe do wydruku znajdziesz na dalszych stronach publikacji.

Przechowywanie:

- zielnik przechowuj w suchym, przewiewnym miejscu.

Rozdział 6

Tabela obserwacji

Z tabelą obserwacji stworzysz swój własny przegląd gatunków w okolicy. Aby z niej skorzystać zaplanuj 5 spacerów różnymi trasami. W trakcie spaceru zaznacz plusem każde napotkane drzewo.

Dzięki tej prostej metodzie zauważysz, których gatunków drzew jest najwięcej w Twojej okolicy. Które są rzadkością. A może odkryjesz swoją ulubioną trasę bogatą w gatunki?

L.p.	Gatunek drzewa lub krzewu	spacer 1 data	spacer 2 data	spacer 3 data	spacer 4 data	spacer 5 data
1.	Brzoza brodawkowata					
2.	Buk zwyczajny					
3.	Dąb szypułkowy					
4.	Głóg jednoszyjkowy					
5.	Grab zwyczajny					
6.	Jarząb pospolity (jarzębina)					
7.	Jarząb szwedzki					
8.	Jesion wyniosły					
9.	Kasztanowiec zwyczajny					
10.	Klon jawor					
11.	Klon zwyczajny					
12.	Leszczyna pospolita					
13.	Lipa drobnolistna					
14.	Olsza czarna					
15.	Robinia akacyjowa					
16.	Wiąz szypułkowy					
17.	Wierzba krucha					

Przegląd gatunków

Kasztanowiec zwyczajny

Jesion wyniosły

Klon jawor

Klon zwyczajny

Leszczyna pospolita

Robinia akacjowa

Głóg jednoszyjkowy

Buk zwyczajny

Brzoza brodawkowata

Dąb szypułkowy

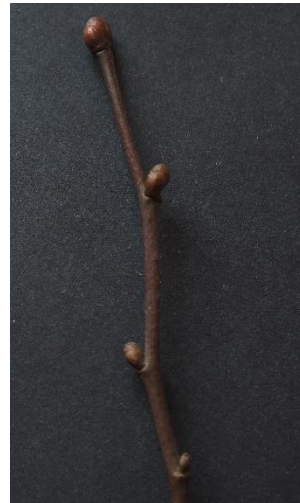
Grab zwyczajny

Wierzba krucha

Olsza czarna

Lipa drobnolistna

Jarzab pospolity (jarzębina)

Jarzab szwedzki

Etykiety zielnikowe (do druku)

<p style="text-align: center;">Zielnik pędów zimowych</p> <p style="text-align: center;">..... (nazwa gatunku)</p> <p>miejsce zbioru:</p> <p>.....</p> <p>data zbioru:</p> <p>zebrał i oznaczył:</p>	<p style="text-align: center;">Zielnik pędów zimowych</p> <p style="text-align: center;">..... (nazwa gatunku)</p> <p>miejsce zbioru:</p> <p>.....</p> <p>data zbioru:</p> <p>zebrał i oznaczył:</p>
<p style="text-align: center;">Zielnik pędów zimowych</p> <p style="text-align: center;">..... (nazwa gatunku)</p> <p>miejsce zbioru:</p> <p>.....</p> <p>data zbioru:</p> <p>zebrał i oznaczył:</p>	<p style="text-align: center;">Zielnik pędów zimowych</p> <p style="text-align: center;">..... (nazwa gatunku)</p> <p>miejsce zbioru:</p> <p>.....</p> <p>data zbioru:</p> <p>zebrał i oznaczył:</p>
<p style="text-align: center;">Zielnik pędów zimowych</p> <p style="text-align: center;">..... (nazwa gatunku)</p> <p>miejsce zbioru:</p> <p>.....</p> <p>data zbioru:</p> <p>zebrał i oznaczył:</p>	<p style="text-align: center;">Zielnik pędów zimowych</p> <p style="text-align: center;">..... (nazwa gatunku)</p> <p>miejsce zbioru:</p> <p>.....</p> <p>data zbioru:</p> <p>zebrał i oznaczył:</p>

Zakończenie

Zimą w świecie przyrody, tylko pozornie, „nie dzieje się nic”. Podczas zimowej ciszy obserwacje pąków i pędów drzew stanowią doskonałe uzupełnienie dla budowania wiedzy przyrodniczej o otaczającym świecie. Obserwować przyrodę może każdy, niezależnie od wieku, kondycji czy poziomu wiedzy. Ciekawość świata i uważność to dwie wystarczające cechy by zacząć. Niejako przy okazji zyskujesz coś znacznie cenniejszego niż wiedzę książkową: stwarzasz więź z przyrodą. Dbanie o tę więź to jednocześnie dbanie o swój dobrostan i dobre samopoczucie. Spacerują kojąco na człowieka.

Wykaz źródeł

1. Adamczyk J., Atlas pędów zimowych: rozpoznawanie roślin drzewiastych w stanie bezlistnym, MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2015, s. 448.
2. Atlas roślin <https://www.atlas-roslin.pl/> [dostęp: 02.02.2026].
3. Wikipedia <https://pl.wikipedia.org> [dostęp: 02.02.2026].

O autorce

Anna Socha – biologka środowiskowa, botaniczka, miłośniczka drzew, aktywistka działań pro-przyrodniczych.

Działa na rzecz drzew, bo wie, że ich obecność poprawia dobrostan człowieka, a odpoczynek w naturze jest niezbywalnym prawem każdego człowieka.

f monitoring.drzew
 monitoring.drzew
 monitoring.drzew@gmail.com

ISBN 978-83-957576-7-9

9 788395 757679